

5455

ACC. N:R.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Helge Rönberg*
Härad: *Södra Tjust, Lere* Adress: *Stubbetorp Brolund*
Socken: *Loshenevi, Djursdala* Berättat av: *Nel Gottfrid Gustafsson*
Uppteckningsår: *1938* Född år *1882* i *Djursdala sin Rönne län*.

Uppteckningen rör *hågnader*.
(Seae å ULMA. 15)

Skriv endast på denna sida!

17 sid.

135455

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gamle gärsäl högs ner ty man högs
av veja rätt ner. Man sade om
alltrammans rive gärsäl. Man vänte öpp de gamle
stavra. och höll då stavarna i venstra handen och
eggjärnet i den högra. ty det fanns ju g. öfve kallt. Men
stabelle intill gärsäl. Det utrioms trinnets lades
i samma riktning som den gamle gärsäl. i ungefär
en meter ifrån ty man behöfde ha gätt rum.
Nytt trinne lades på samma rätt. men allti ston
då gamla. Man kunde illand ha så dåliga
gärsäle så man fick ta alla nadtrinnerna
nye i då i ungefär hälften av allt verket
i gärsäl. Man lade ju trinnets rätt så
man g. behöfde ta i förväg. men dock g. alltid
Man sade då den gamle gärsäl har stått
men g. något annat. Det gamla trinnets som g. kunde
användas till gärsäl. kallades gärsäl. trinn eller

14
8455

L.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

brinnträs och användes som "mat" till
basellen, d. d. som inte gick åt på köket
en hem till sommars. Man sade ofta
då man gjorde hål för stavarna. Spettet
kallades hotstäng. Hotstängens bestod av
avett stänga d. d. ögla. Man hade en medel-
måttig trinne till hote ätter d. d. behövdes
en 3 tum mellan störra i hote. Dessa
trinne släppte en små råk. för till för
gärsgäls på rak som möjligt och lagom
vid. En kunde ta avståndet på ett
gphör. och kunde i stället och mätta. Man
sade i något särskilt namn om att
sätta ned stavarna. Ett staverpar kallades
allti hot. Man räknade gärsgäls
längd allti i hot och i förmånen i d.
Man brände allri spetrarna på stavarna

Man sade att stavarn hade tatt röte
(då de köjade rättna.) Då då va bergspund
rötte en klamphat an då berade man
ner stavarn i sk eller kornig tell.
i då skulle va kloff eller klyftar.
I kalle en uppfoie en ardenthi gänsäl feok
då lov i va minst två te hägne i en
te base vejer. Vid uppfoiandet av fällgänsäl
kunde man va bå en två i tre all ättu
som de hadde brätt te. Då ja tjänte hos
nämman i Kärninge då feok yngste
dotra va må i base vejer så man
använde för manta yngre eller äldre
personer, an till an med käringar
kunde ibland base vejer. Basellen
flyttedes ju så man hade vara till
gänsäl. Man sade vis om 8 veje

16 5455

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

men somliga sade ju sno om veja
Möten ja en gärgälsörsk linje blir
dä ett möte (d. v. s. om två gärgäle mötes
stunt på sk linje). men är det någon
sida så blir dä ett knä, och är det enkelt
blir det gärgälskör. Ett binda ihop två
gärgäle kallas nog sätta ihop. Vinkeln
mellan två gärgälsstycken kallas gärgäls-
kör. Den nedre delen av gärgälen kallas
foten. Den trinne som ligger nedast kallas
fottrinne. Den nedre veja kallas fotveja.
Endre veja nerifrån heter mellanveja
ett högre nedre varvet är ett högre
foten. Den övre veja kallas nackveja.
Om en är två te högre så högre
den som går fört foten är om han kan
ibland vika om när veja (mellanveja)

17 5455

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den andre hänger mellerta delen
av gärgälen är nacken. Cuerta delen kallas
nacke och skall då allti vä två trimmer
över nackvejs. I hot är samtidigt beöita
av arbetet. I töt rättes allti med gärgälen
och kallades den stötsoror. Man rätte allti
stötaver samtidigt som man hängde
Ingen regel finnes för hur ofta man bör
rätta stötaver utan bör det vara då
behovet kräver. I sväng kunde man
rätta vid var 3de hot men hållanst
kunde man gå rak linje rätta vid var
5te och var 6te hot eller vid var 4^{de}
hot och rick-rack. Te stötaver to man
för då mätta en men även grangene
av de som inte hade annat. Om en
har enstaver så svänger så tar

185455

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en så en gåi om bå mellan å nåkueja.
å hon en mogen tallstauer te skäfte må
Således gick fatueja om tallstauarn
men mellaniga om bå tallstauarn å
stortauarn och nåkueja om stortauarn
bore. (Och denna vidjan gingo öfver om itauarn
som var på andra sidan i hotet.) En ratte
stortauer nåi en hägnede. På de tallstauer
som en hade te ståt så gick en lön i
göre att hade in i itauarn så inte
veja kaste men inte annars. En adin aris
stränggärgäl gick lön å var mer än
två alnor, men i innermarker å så där
så kenne de nog räche men de finnes
ju di som vräker öpn gärgäl ända
till 2 1/2 aln eller hägnede för i världen
gärgäl på beting å då va 50 fot betinget

a' da' gætt di hadde veje a' rive a' hote
 Om di skulle hadde trinnat da' minnas ja
 inte, men vitt minnas att di; skulle da'.
 Satter inte ardentligt sta' sa' kunde di nog
 skake en 10-15 hot men annars inte 5-6
 hot. Man sa att gærsgälu a' förfallen men
 da' gætt da' a' reporerat. men
 va han fallfärdig da' sa han skat. Man
 sade även gærsgälu ramler, luter, ligga a'
 lön eller ligga a' lut. Da' gærsgälu va
 sa' dålig eller låg sade man han free
 inte eller gi inte fre. Man sade da'
 kreaturen gætt hin på åskarn att da'
 va afre. Var gærsgälu va dålig sa' sa
 di vi för lön a' lage öpp eller låge på
 om den skulle höjas Man sade rese öpp
 en skullfallen gærsgäl Stötte upp sa man

5455-20

da' man rätte slätter imoten. att rätta öfver
med nye bok kaller att rätta hjälpsat ädi
rätte en öfver hantse a e Trinne öfver a
da' kunne en lase gångele som
inte va varda för en gångele
kallades vanligen bare gångele.

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Träggälsgärögäl är av parvis
ställda stavar (hot) i de mätte
va like länge trinnar ty den går inte
i skäfte. Trinnarna går i tre hot, men g i
mer eller mindre på en gång. Trinnarna
kluvas av ett större trä i ena plats
än vaulit trinne. Stavarna mätte va
utlä en eller till, i ska ju redan toppen
Denna gärögäl användes omkring träggäl
i va mycket hög i hadde knappast nåt stötterne.
Denna gärögäl är nog den främste utlä alla
gärögäl. Vid Åggölskult i Djursdals hadde
di sådan där gärögäl. Denna gärögäl fanns
fär men g nu ty de är lå en 25-30 år
redan den fanns och var mycket gammal
och den uppförande berodde g av brist på
verke. Åggölskult har nog en litnande

5455
22

10,
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

sort använta. Sin att fälle a' må ve att
bräde a' de hadde en tätt må vejer a' en
kunde ha ett stycke ^{mulla} vejer a' de va
di som höll öpp trinnars ra' da² var långt
emellan. Fällgärget användes mycket
da' en skulle hägne a' ve ett skift a' skulle
bete a' da' hade man vie eller björkvejer
i nödfall a' mellan 3 till 6 trinnars och
lägo de vägrätt ja' vejer. I krankhas
hade man sin ex kring en pov eller lövstake
samt i yōga. Trinnat a' så att de ligga knast
mot botten och är en under och en i da²
saxlike hotet. Ett uppgått ett sådant stängsel
kallas hage a' ja ha allri hört annat namn
på. Slancparet kallas skrank eller korskast
de halmtak hade man slaver som voro av
tall eller gran, och tog man nog hälsk gran.

Krakstor² användes då man satte på den i
s.k. krake men i annars. Man satte öpp gister
för te å hänge öpp näta i. & gister kallas
varje pöle å då kunne va en 7-8 stycken
pölar i varje, och i löppan på
varje pöle var en uppstricktes pinne så
inte nätet kaste å ty på densa pinnar
hängde man ju nätet te torkning.

Till kölerköjen högg man fyre tjuger f stolar
med grevar i ändarna, och densa satte man må
löppändarna mot varandra så att grena huggar
tag i varandra så att de inte kaser. Då vill
te rätt starke grene i löppen å bli som en löpp-
käte. Man bör satte te fyre te på alle fyre
sidena och bör de va länge å må tjuge i
ändan så att köja blir rund. Sen spetsar en
i så länge som behövs å di bli all kötere

24
5455

12.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

ja längre ut åt hörnpåla ja kommer.
Sedan flåter en i m² tjockt grannis
å bärja ve baden å riset måste flåtes
så att inte töva som å utarpå bärja
å rime å dröse ner i rångras. ty då å
inte får polist. Måntas b² töv å ris bli
lönk så då måste va bastant. Färköjen
hadde di får som va haqrede öpp mycke
vål å di som hadde ont åttu bråden di
kunne ja kaste öpp trinnstampe på toket
å risede övart å la på jord eller töv.
annars hadde di måit bräddtak. Balkar
mellan häste i stall byggdes ofte i skefflemarks-
teknik. ty då va nature i bägge stälpa
De stälpe som va åp hästens huvud till
var skifled högst om den andre lägre å plantet
mellan stälpa fesch lön å spets ut ve

2 5455

13.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

avslutninga åt den lägre stälpen te' dymtades
ihop. Staket av klyvda slavar som äro
fästade med spik äro allmän kringtid
en laggalsplaner och äro gammalt i' ha då' vet
i min ti. Stältråd till vejer ha inte
använts mer än 25-30 år. Staket
består av stälpe a' två spikregle mellan
dem och korta staketlatten i upprättstående
ställning. Ett fint staket ska latta va
en 2 tum bre och två tum mellan varje
latta. Vid en laggalsplan kan en ha en 3 tum
brede latten i lika stort mellanrum. Ett
fint staket skulle va kopert eller gärom i en
väg. De övre ändarna på latterna i ett fint
staket ska va uträgede i granne spetsar eller
utnälade till nedre kanten av avslutningen.
S. k. rutstaket finnas för och vordit latterna

Skriv endast på denna sida!

26
5455

14.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

lagde i snede ruter och spikade på regle.
Ett skogshag är då man fäller av trädet
så då hänger fast de stubben när de
grov stete och förekom för vid vedje-
lamm är så då i skogs. Enbuske brukade
en nag lägga på stammarna ty den skydder från
Då en reporerade gärdgård så förekom nag
tyvningen att en fesh ta på granragler
i enbuske så vad man hittade atom lövträd
ty istället för man inte geve. I skog
gjorde man ett slags hag som bestod av
skrankhet (saxtällda stavar) och i dessa
lade man barträd så att stammen kom i
klycka eller skranket. Man kan även
över hagat sätta skrankhet så lägga
en stång i hotets klymma. För
i världen när de adlade så lammade de

27
5455

15,
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

stamme a° ratvalv och öfver denna stalle man
skrankhet och stänger ovanpå. Vid till
ex Lidhem i Locknevi finnes en usgammal
granhäck ty det är en 20-30 år sedan
gag såg den först, och den var gammal då.
Häckarna var en 3 meter hög och på vissa
ställen var granarna klippte som torn
och en 5-6 meter höga. Häckarna användes
nog enbart. Stenmurar finnes bra mycket i
Locknevi, men i Djursdala ä° det ä° nog mera.
Ty de Sjögårdshult finnes stenmurar av
flera tusen meters längd och lagda
på den gamle Delmans tr. Omkring
Djursdala kyrka finnes en hög och
välbyggd stenmur ä° den kallas för ringmur.
Då fanns gått om skog i Locknevi
men de här stenmurar gör de skulle bli ä° små.

28
5455

16.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

sten a° rā° a² dā² varsktit. Man sade lägga
stenmur. En gräver ju där matjals innan
man lägger stenvmur, men för va
dā² väl g° rā° noja alltså! Stränggärget
kallades sådan gärget som var mot grannens
mark d. v. s. mellan olika gårdar. I sten-
murarna var ibland stränggärget men
en så allri strängmur eller så: att man
kan således väl använda stenvmur som pågående
ett till mindre stenvmur mellan de stora keller
skole. Ibland kunde man
använda kallersten men för det så såta
fliser. De traggile hade man fast i allrytt
en slags stenvmur som var rak ut åt
vägen men sluttade med en jordvall inåt.
Hälsommar hade man på många platser
och överallt dessa var en låg gärget.

L 9 5455

17.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

ma två vejen som va barade. Gärsgården
var vid den ene sidan för muren ~~och~~ det var mellan
åker och höge och där inst åkorn till
Va en lag som heter Långprötske i
Frodinge finnes en stenmur mellan
åker i byn a' di å lå en 3-400 meter
långe (Ols: Holmen) Må dikes monas jävla förstjörningen.
a' vallen kallas vall och inget annat.